

Pieter Jan Verstraete, *Vlaamse bedevaarten naar Münstereifel, Kortrijk*, Verstraete, 2008, 99 pp., ill., ISBN 978-90-79497-010 (Oostfrontersreeks, nr. 4) | Van 1956 tot 1972 hadden in het Duitse Bad Münstereifel 'bedevaarten' plaats naar een Duitse soldatenbegraafplaats, waar zich de graven van enkele Vlamingen bevinden die deel uitmaakten van de Waffen-SS en de Duitse Wehrmacht en sneuvelden in gevechten met Amerikaanse soldaten aan het einde van de Tweede Wereldoorlog. Op het hoogtepunt in 1957 namen zo'n 300 Vlamingen deel. Deze merkwaardige geschiedenis werd eerder al kort geboekstaafd door Winfried Dolderer en ondergetekende.¹ Pieter Jan Verstraete heeft nieuw onderzoek verricht o.m. in het stadsarchief van Bad Münstereifel, in privéarchieven die hij via zijn uitgebreid netwerk van oud-collaborateurs en hun sympathisanten op het spoor kwam en in de pers. Ook heeft hij nog enkele getuigen kunnen interviewen. Het levert heel wat nieuwe gegevens op, die

1. W. Dolderer, Diksmuide oostfronters lag tijdlang in Eifel, in: *De Standaard*, 23-24 november 1996; Br. De Wever, *Cultus van de dode helden. Gedenktekens voor Vlaamse collaborateurs uit de Tweede Wereldoorlog*, in: F. Seberechts (red.), *Duurzamer dan graniet. Over monumenten en Vlaamse beweging*, Gent-Tielt, 2003, pp. 116-118.

toelaten de bedevaarten beter te situeren in het toenmalig landschap van oud-collaborateurs en hun tegenstanders.

Initiatiefnemer was Alfons Rongé, een oud-oostfronter die een Vlaams-nationalistisch café uitbaatte in Antwerpen en in netwerken verkeerdevan oud-collaborateurs die verlangden naar de terugkeer van het Derde Rijk, o.m. de zogeheten 'Vlaamse Sociale Beweging' en het 'Vlaams Blok' van Piet Van Rossem jr. en sr. In 1953 richtte Rongé het Komitee voor Heldenhulde en Stille Hulp op waarmee hij de bedevaarten naar Münstereifel organiseerde. Het Sint-Maartensfonds (SMF) dat in 1951 werd opgericht als koepel van diverse organisaties van oud-oostfronters, wenste aanvankelijk geen samenwerking. Het weerhield Rongé niet om in 1956 een eerste maal met een tweehonderdtal Vlamingen naar Bad Münstereifel te gaan, vele oud-oostfronters maar ook jongeren uit Vlaams-nationalistische jeugdgroepen. Het SMF vaardigde in 1958 enkele vertegenwoordigers af in het Comité van Rongé en organiseerde ter gelegenheid van de bedevaarten een zoekdienst voor vermiste oostfronters. Toch behield Rongé zelf de controle over de organisatie. Hij inspireerde zich op de IJzerbedevaarten. De plechtigheden vertoonden een gelijkaardige opbouw, met een misviering (o.m. pater Albrecht Boucquillon ging voor) en een vlaggenhulde. De deelnemers ontvingen herkenningstekens waarop het berkenkruis-symbool van de Vlaamse oostfronters- en de IJzer-torensymboliek werden vermengd. Of en hoe de bedevaarten naar Bad Münstereifel pasten in een strategie om voor oud-oostfronters en bij uitbreiding oud-collaborateurs een plaats af te dwingen in Diksmuide, laat de auteur onbesproken. In 1961 was een delegatie van de Antwerpse Volksuniejongeren onder de leiding van Karel Dillen aanwezig in Bad Münstereifel. Het zou nog tot 1969 duren vooraleer op de IJzerbedevaart openlijk het engagement van de Vlaamse oostfronters

werd vergoelikt. De bijeenkomsten in Bad Münster-eifel waren toen al enkele stations verder. Waalse, Nederlandse en Franse Waffen-SS'ers maakten hun opwachting en in 1965 bracht een Hongaar hulde aan Ferenc Szálasi, de leider van de Hongaarse pijlkruisers. Verstraete citeert uit de toespraken, maar een helder beeld over de evolutie van de bedevaarten krijgt de lezer niet. De auteur vergelijkt ook niet met de evolutie binnen het SMF, wat mij een gemiste kans lijkt. Daar woedden immers ideologische discussies over hoe met de erfenis van de strijd aan het oostfront moest omgegaan worden. Een uitgesproken nazistische strekking verschilde van mening met diegenen die aanknopingspunten zochten met het Vlaams-nationalisme. Het zou interessant zijn om na te gaan of en hoe de geschiedenis van de bedevaarten naar Bad Münster-eifel hierin een rol hebben gespeeld.

De evolutie van de manier waarop de bedevaarten door de plaatselijke autoriteiten en bevolking werden ontvangen, is interessant. In de eerste jaren kregen de bedevaarders een hartelijke ontvangst. Ze werden verwelkomd door de burgemeester en andere hoogwaardigheidsbekleders die ook in allerlei faciliteiten voorzagen. Er werd een optocht gehouden van het stadhuis naar de begraafplaats, waardoor het geheel een officieel karakter kreeg. In 1961 en 1963 vielen de bedevaarten samen met de plaatselijke schuttersfeesten. Medio jaren zestig keerde het tij. In 1964 vond in Frankfurt am Main het Auschwitz-proces plaats. Het was een van de belangrijke evenementen die bij de Duitse bevolking tot een bezinning leidde over de nazimisdaden. Toen in hetzelfde jaar *Le Soir* en *La Dernière Heure* berichtten over de bedevaarten, werd de aandacht van de Duitse pers getrokken en al gauw kwam een campagne op gang tegen het '*SS-Treffen der Flamen*'. De lokale bestuurders begonnen aan de tactische terugtocht. Alle optochten in de stad werden verboden en de plichtigheid mocht

alleen op de begraafplaats zelf plaatsvinden. Het verhinderde niet dat er tegenmanifestaties plaatsgrepen van Duitse antifascistische organisaties. Volgens de auteur werd het voortouw genomen door communistische mantelorganisaties zoals de Vereinigung der Verfolgten des Naziregimes en de Deutsche Friedens-Union. In 1967 moesten de bedevaarders noodgedwongen uitwijken naar een zaal achter een café en in 1968 kwam het tot een vechtpartij op de begraafplaats. Tegen die tijd had het stadsbestuur zijn handen volledig afgetrokken van de '*Flamen*' die als een politiek ongewenste oorzaak van de herrie werden gezien. De bedevaarten bloedden dood. Op 10 september 1972 had de laatste plaats. Er waren minder dan 30 aanwezigen. Het SMF was toen al begonnen met de aanleg van een 'erepark voor Oostfronters' op een privé-terrein in de Belgische gemeente Stekene.

[Bruno De Wever]